

คู่มือการปฏิบัติงานบริหารความเสี่ยง

๑. วัตถุประสงค์

เพื่อให้ผู้รับผิดชอบการบริหารความเสี่ยงของหน่วยงาน สามารถนำคู่มือการปฏิบัติงานบริหารความเสี่ยงไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติได้

๒. ขอบเขต

ครอบคลุมการปฏิบัติงานบริหารความเสี่ยงในระดับหน่วยงาน ตั้งแต่การกำหนดวัตถุประสงค์ ไปถึงการติดตาม ประเมินผลการบริหารความเสี่ยงและจัดทำรายงานผลเสนอต่อผู้บริหารหน่วยงานและอธิการบดี

๓. กระบวนการบริหารความเสี่ยง

เพื่อให้มหาวิทยาลัยมีระบบบริหารความเสี่ยงโดยการบริหารและควบคุมปัจจัย กิจกรรม และกระบวนการดำเนินงานที่อาจเป็นมูลเหตุของความเสียหาย ทั้งในรูปของตัวเงินหรือไม่ใช่ตัวเงิน เช่น ชื่อเสียง และการฟ้องร้องจากการไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ประสิทธิภาพ ประสิทธิผลหรือความคุ้มค่า เพื่อให้ระดับความเสี่ยงและขนาดของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอยู่ในระดับที่ยอมรับและควบคุมได้ โดยคำนึงถึงการเรียนรู้วิธีการป้องกันจากการคาดการณ์ ปัญหาล่วงหน้าและโอกาสในการเกิด เพื่อป้องกันหรือบรรเทาความรุนแรงของปัญหารวมทั้งการมีแผนสำรองต่อภาวะฉุกเฉิน เพื่อให้มั่นใจว่าระบบงานต่างๆ มีความพร้อมใช้งานมีการปรับปรุงระบบอย่างต่อเนื่อง และทันต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อการบรรลุเป้าหมายของมหาวิทยาลัยตามยุทธศาสตร์ หรือกลยุทธ์เป็นสำคัญได้นำแนวทางการบริหารความเสี่ยงทั่วทั้งองค์กรของ COSO มาบูรณาการ เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ซึ่งมีกระบวนการบริหาร ความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ๘ ขั้นตอนประกอบด้วย

๑. กำหนดวัตถุประสงค์
๒. แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงระดับมหาวิทยาลัย
๓. แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงระดับส่วนงาน
๔. วิเคราะห์ประเด็นความเสี่ยง และระบุปัจจัยความเสี่ยง
๕. ประเมินความเสี่ยงและจัดลำดับความเสี่ยง
๖. จัดทำแผนบริหารความเสี่ยง
๗. ดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยง
๘. ติดตาม ประเมินผลการบริหารความเสี่ยงและจัดทำรายงานเสนอต่อผู้บริหารหน่วยงานและอธิการบดี

ตารางที่ ๑๑ สรุปภาพรวมกระบวนการบริหารความเสี่ยง

กระบวนการ	ขั้นตอนการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
๑. กำหนด วัตถุประสงค์	วัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยจะต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ พันธกิจและทิศทางการดำเนินงานของมหาวิทยาลัยและ จะต้องสอดคล้องกันตั้งแต่ระดับมหาวิทยาลัยส่วนงาน กิจกรรมจนถึงระดับบุคคลแบ่งออกได้เป็น ๒ ระดับคือ ๑.๑ ระดับองค์กร เป็นวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานใน ภาพรวมขององค์กรตามแผนปฏิบัติงานประจำปีและ แผนพัฒนามหาวิทยาลัย ๑.๒ ระดับกิจกรรม เป็นวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานที่เฉพาะ เจาะจงลงไปสำหรับแต่ละกิจกรรมที่มหาวิทยาลัยกำหนด	คณะกรรมการ บริหารความเสี่ยง ระดับมหาวิทยาลัย
๒. แต่งตั้ง คณะกรรมการ บริหารความเสี่ยง ระดับมหาวิทยาลัย	แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงระดับมหาวิทยาลัย	คณะกรรมการ บริหารความเสี่ยง ระดับมหาวิทยาลัย
๓. แต่งตั้ง คณะกรรมการ บริหารความเสี่ยง	แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงระดับส่วนงาน	คณะกรรมการ บริหารความเสี่ยง ระดับส่วนงาน
๔. วิเคราะห์ประเด็น ความเสี่ยงและ ระบุปัจจัย ความเสี่ยง ระดับส่วนงาน	คณะกรรมการประจำส่วนงานวิเคราะห์ประเด็นความเสี่ยง และระบุปัจจัยเสี่ยงควรมีความเชื่อมโยงกับผลความสำเร็จ ตามเป้าหมายของมหาวิทยาลัยโดยคำนึงถึงวัตถุประสงค์ตาม แผนงานของส่วนงานและโอกาสของเหตุการณ์ที่อาจจะ เกิดขึ้นอันจะส่งผลกระทบต่อส่วนงานทำให้ไม่สามารถบรรลุ วัตถุประสงค์นั้นได้จากการประชุมซึ่งคณะกรรมการบริหาร ความเสี่ยงมหาวิทยาลัยได้จัดประเภทของความเสี่ยงในการ ระบุความเสี่ยง ออกเป็น ๕ ประเภท ดังนี้ ๔.๑ ด้านการปฏิบัติงาน ๔.๒ ด้านการเงิน ๔.๓ ด้านกฎระเบียบ ๔.๔ ด้านเหตุการณ์ภายนอก ๔.๕ ด้านกลยุทธ์	ระดับ มหาวิทยาลัย คณะกรรมการ บริหารความเสี่ยง ของมหาวิทยาลัย ระดับส่วนงาน คณะกรรมการ บริหารความเสี่ยง ประจำส่วนงาน

กระบวนการ	ขั้นตอนการปฏิบัติ	ผู้รับผิดชอบ
<p>๕. ประเมินความเสี่ยงและจัดลำดับความเสี่ยง</p>	<p>๕.๑ ตารางค่าโอกาสของการเกิดเหตุการณ์ ๕.๒ ตารางค่าผลกระทบ ๕.๓ การกำหนดแผนผังเมทริกซ์แสดงระดับความเสี่ยงใน Scale ๕ x ๕ ๕.๔ กำหนดระดับค่าความเสี่ยง เป็น L M H E ๕.๖ จัดเรียงตามลำดับจากระดับ E H M และ L แล้วนำความเสี่ยงที่ได้วิเคราะห์มาจัดทำแผนการบริหารความเสี่ยงในขั้นตอนต่อไป</p>	<p>คณะกรรมการบริหารความเสี่ยงประจำส่วนงาน</p>
<p>๖. จัดทำแผนบริหารความเสี่ยง</p>	<p>๖.๑ การจัดทำแผนปฏิบัติงานบริหารความเสี่ยง(มีระดับค่าช่วงคะแนนมากกว่า ๖ ขึ้นไป) และการจัดกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการบริหารความเสี่ยง</p>	<p>คณะกรรมการบริหารความเสี่ยงประจำส่วนงาน</p>
<p>๗. ดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยง</p>	<p>จัดทำแบบฟอร์มและนำเสนอผู้บริหารสูงสุดประจำส่วนงานหรือประธานคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง ประจำส่วนงาน</p>	<p>ระดับมหาวิทยาลัย คณะกรรมการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัย</p> <p>ระดับส่วนงาน คณะกรรมการบริหารความเสี่ยงประจำส่วนงาน</p>
<p>๘. ติดตามประเมินผลการบริหารความเสี่ยงและจัดทำรายงานเสนอต่อผู้บริหารหน่วยงานและอธิการบดี</p>	<p>๘.๑ การติดตามระหว่างการปฏิบัติงานเป็นการติดตามจากผู้บริหารที่ต้องรับผิดชอบตามที่กำหนดไว้ในแผนบริหารความเสี่ยงตามแบบฟอร์ม ๘.๒ การติดตามผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยง โดยคณะกรรมการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย มีการจัดทำแผนการติดตามและจัดทำรายงานการติดตาม ปีละ ๒ ครั้งของปีงบประมาณ รายงานครั้งที่ ๑ คือ (ระหว่างเดือนตุลาคมถึงเดือนมีนาคม) รายงานครั้งที่ ๒ คือ (ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน) ๘.๓ การประเมินผลการดำเนินงานตามแผนบริหารความเสี่ยงให้มีการใส่ข้อเสนอแนะลงไป เพื่อให้ผู้บริหารสูงสุดที่สังกัดนำไปใช้ในการปรับแผน หรือวิเคราะห์ความเสี่ยงในรอบปีงบประมาณถัดไป</p>	<p>คณะกรรมการบริหารความเสี่ยงของมหาวิทยาลัย และ สำนั ก ง น ตรวจสอบภายใน</p>

๔. แบบฟอร์มและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๔.๑ คำสั่งมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเรื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการบริหารความเสี่ยง ระดับส่วนงาน

๔.๒ แบบเอกสาร MCU_RM ๑ ระบุปัจจัยความเสี่ยง ประเมินความเสี่ยง และจัดลำดับ ความเสี่ยง ระดับส่วนงาน การจัดทำแบบเอกสาร MCU_RM ๑ เพื่อเป็นการเรียบเรียงวิเคราะห์ ประเด็นความเสี่ยง และระบุปัจจัยความเสี่ยง ประเมินความเสี่ยงและจัดลำดับความเสี่ยงซึ่งถือว่าเป็นเครื่องมือให้ส่วนงานค้นหาความเสี่ยงที่จำเป็นต้องมีแผนจัดการความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

๔.๓ แบบเอกสาร MCU_RM ๒ แผนการปฏิบัติงานบริหารความเสี่ยงระดับส่วนงาน การจัดทำแบบเอกสาร MCU_RM ๒ แผนการปฏิบัติงานบริหารความเสี่ยงระดับส่วนงานเพื่อตอบสนองความเสี่ยง กำหนดตัวชี้วัดผลสำเร็จของงานเป้าหมาย งบประมาณ และผู้รับผิดชอบ โดยตรงในแต่ละรายละเอียดกิจกรรม

๔.๔ แบบเอกสาร MCU_RM ๓ บัญชีตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานบริหารความเสี่ยงระดับส่วนงาน การจัดทำแบบเอกสาร MCU_RM ๓ บัญชีตรวจสอบผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานบริหารความเสี่ยง ระดับส่วนงาน เพื่อให้ทราบความก้าวหน้าในการดำเนินงานแต่ละกิจกรรมที่กำหนดไว้ในแผน

๔.๕ แบบเอกสาร MCU_RM ๔ รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานบริหารความเสี่ยงระดับส่วนงาน การจัดทำแบบเอกสาร MCU_RM ๔ รายงานผลการดำเนินงานตามแผนปฏิบัติงานบริหารความเสี่ยงระดับส่วนงาน เพื่อทราบกิจกรรมการควบคุมที่ได้ดำเนินการไปแล้วระดับความเสี่ยงที่เหลืออยู่ และผลการติดตาม ข้อเสนอแนะ ซึ่งรายงาน ๒ ครั้งต่อปีงบประมาณ รายงานครั้งที่ ๑ คือ (ระหว่างเดือนตุลาคมถึงเดือนมีนาคม) รายงานครั้งที่ ๒ คือ (ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนกันยายน) โดยมีสำนักงานตรวจสอบภายในเป็นผู้ติดตามการดำเนินงาน

.....

